

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПОЛТАВСЬКА ДЕРЖАВНА АГРАРНА АКАДЕМІЯ**

Кафедра маркетингу

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Ф'ючерсний ринок
(вибіркова фахова навчальна дисципліна)

Розробник: Шульга Людмила, к.е.н., доцент, професор кафедри маркетингу

Гарант: Писаренко Володимир, д.е.н., професор, завідувач кафедри маркетингу

Полтава
2021 р.

Форма опису навчальної дисципліни та інформація про розробника

Назва навчальної дисципліни	Ф'ючерсний ринок
Назва структурного підрозділу	Кафедра маркетингу Навчально-наукового інституту економіки, управління, права та інформаційних технологій
Контактні дані розробників, які залучені до викладання	Викладач: Шульга Людмила, к.е.н., доцент Контакти: 414 каб. e-mail: liudmyla.shulga@pdaa.edu.ua тел. +380982127883, сторінка викладача: https://www.pdau.edu.ua/people/shulga-lyudmyla-volodymyrivna
Рівень вищої освіти	другий (магістерський) рівень
Спеціальність	075 Маркетинг

Заплановані результати навчання

Мета вивчення навчальної дисципліни формування у майбутніх фахівців системи загальних компетентностей з основних засад функціонування ф'ючерсних ринків і професійних компетентностей з технології укладання біржових ф'ючерсних контрактів та проведення операцій на ф'ючерсному ринку.

Основними завданнями вивчення навчальної дисципліни є вивчення особливостей розвитку ф'ючерсних ринків; формування теоретичних знань та практичних умінь щодо технології укладання біржових контрактів на ф'ючерсних біржах; розуміння особливостей здійснення фундаментального та технічного аналізу на ф'ючерсних ринках; формування навиків з механізму здійснення біржових операцій на ф'ючерсних ринках.

Компетентності:

загальні:

- ЗК1. Здатність приймати обґрунтовані рішення.
- ЗК2. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).
- ЗК7. Здатність виявляти ініціативу та підприємливість.

фахові:

- ФК4. Здатність застосовувати творчий підхід до роботи за фахом.
- ФК6. Здатність обирати і застосовувати ефективні засоби управління маркетинговою діяльністю ринкового суб'єкта на рівні організації, підрозділу, групи, мережі.

Програмні результати навчання:

ПРН3. Планувати і здійснювати власні дослідження у сфері маркетингу, аналізувати його результати і обґрунтовувати ухвалення ефективних маркетингових рішень в умовах невизначеності.

ПРН9. Розуміти сутність та особливості застосування маркетингових інструментів у процесі прийняття маркетингових рішень.

Програма навчальної дисципліни:

Тема 1. Становлення та функціонування ф'ючерсних ринків.

Тема 2. Ф'ючерси та особливості ф'ючерсного контракту.

Тема 3. Ціноутворення на ф'ючерсних ринках.

Тема 4. Фундаментальний аналіз цін та курсів на ф'ючерсних ринках.

Тема 5. Технічний аналіз ф'ючерсних цін.

Тема 6. Біржова спекуляція на ф'ючерсних ринках.

Тема 7. Хеджування цінових та курсових ризиків за допомогою ф'ючерсів.

Тема 8. Кліринг та система розрахунків за ф'ючерсними контрактами.

Трудомісткість:

Загальна кількість годин – 120 год.

Кількість кредитів – 4,0.

Форма семестрового контролю – залік.

Додаткові матеріали для представлення навчальної дисципліни:

Критерієм успішного навчання є досягнення здобувачем вищої освіти мінімальних порогових рівнів оцінок за кожним запланованим результатом навчання.

Критерії успішного опанування програмних результатів навчання

Програмні результати навчання	Відсоток у підсумковій оцінці з навчальної дисципліни, %	Пороговий рівень оцінок, балів	
		максимальний	мінімальний
РН 1	50	50	30
РН 2	50	50	30
Разом	100	100	60

Одним із обов'язкових елементів освітнього процесу є систематичний поточний контроль оволодіння компетентностями та підсумкова оцінка рівня досягнення програмних результатів навчання.

Шкала оцінювання

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82 – 89	B	добре	
74 – 81	C		
64 – 73	D		
60 – 63	E	задовільно	
35 – 59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
1 – 34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Рекомендовані джерела інформації

Основні

1. Дегтярева О.И. Кандинская О.А. Биржевое дело: Учебник для вузов. М.: ЮНИТИ, 1997. 503с.

2. Дмитрук Б.П. Організація біржової діяльності в агропромисловому комплексі: [начальний посібник]. К.: «Либідь», 2001. 342с.
3. Дудяк Р.П., Бугіль С. Я. Організація біржової діяльності: основи теорії і практикум: [начальний посібник] : Львів: Новий світ, 2003. 360с.
4. Крамаренко В.І. Холод Б.І. Біржова діяльність: [начальний посібник]. К.: ЦУЛ, 2003. 264с.
5. Обритько Б.А. Менеджмент посередницької та біржової діяльності: [начальний посібник]. К.: МАУП, 2003. 185 с.
6. Пепа Т.В., Пішеніна Т.І., Лавринович В.В. Біржова діяльність : [навчальний посібник]. К.: Університет «Україна», 2008. 540 с.
7. Саблук П.Т. Товарні біржі в Україні: аналіз діяльності, законодавче поле, перспективи розвитку. К.: Інститут аграрної економіки УААН, 1997. 427с.
8. Солодкий М. О. Біржовий ринок : [навчальний посібник]. К.: Аграрна освіта, 2010. 565 с.
9. Сохацька О.М. Біржова справа : [підручник]. Тернопіль: Карт-бланш, 2003. 602с.

Додаткові:

10. Апопій В. Інтернет - торгівля: проблеми і перспективи розвитку в Україні / В. О. Апопій // Регіональна економіка. 2009. № 1. С. 25-32.
11. Беренштейн Б. Біржовий ринок у контексті глобалізаційних явищ міжнародної економіки / Б. Л. Беренштейн, О. М. Третяк // Науковий вісник національного університету біоресурсів і природокористування України . 2010. № 145 С. 396-405.
12. Беренштейн Б. Л. Напрями активізації біржового ринку / Б.Л. Беренштейн, О.П. Комарніцька // Економіка України. 2005. № 8. С. 112-116.
13. Беренштейн Б. Перспективи розвитку українського біржового аграрного ринку / Б. Л. Беренштейн, О. М. Третяк // Економіка АПК. 2010. №1С. 50-56.
14. Бралатан В. П. Розвиток біржового ринку в Україні / В.П. Бралатан // Економіка України. 2006. №2. С.126-129.
15. Губський Б. В. Аграрний ринок. К.: Нора-прінт, 1998. 184с.
16. Дем'яненко С. Ліквідність ціни зернових – передумова для формування аграрного ф'ючерсного ринку в Україні / С. Дем'яненко, Г. Немченко // Економіка України. 2005. №6. С. 66-72.
17. Рябовол Л. Т. Біржове право: товарна біржа як особливий суб'єкт господарювання: [навч. посіб. Кіровоград: РВВ КДПУ імені В. Винниченка, 2011. 52 с.
18. Савченко В.Д. Практик. посіб. з організації біржової діяльності:[практик. посіб.] Х.: ХДАУ, 2011. 129 с.
19. Чалдаева Л.А. Фондовая биржа: [учеб. пособ] / Чалдаева Л.А. М.: Зкзамен, 2012. 318с.

Internet-ресурси:

20. Біржове право [Електронний ресурс]: навч. посіб. Режим доступу: [_http://readbookz.com/book/169/5221.html](http://readbookz.com/book/169/5221.html).

21. Господарський кодекс України : за станом на 16.01.2003 № 436-IV [Електронний ресурс] // Інформаційний портал Верховної Ради України. - Режим доступу до документа: www.rada.gov.ua.

22. Закон України «Про товарну біржу» із змінами та доповненнями, внесеними Законом України від 26 січня 1993 р. [Електронний ресурс] // Інформаційний портал Верховної Ради України. Режим доступу до документа: www.rada.gov.ua

23. Закон України «Про цінні папери та фондовий ринок» із змінами та доповненнями [Електронний ресурс] // Інформаційний портал Верховної Ради України. Режим доступу до документа: www.rada.gov.ua

24. Кухарець В.В., Булуй О.Г., Левківська Л.М. Тенденції розвитку біржового ринку в умовах глобалізації світової економіки. Електронне наукове фахове видання «Ефективна економіка». №4, 2021. [Електронний ресурс]: Режим доступу: http://www.economy.nauka.com.ua/pdf/4_2021/92.pdf.

25. Солодкий М.О., Яворська В.О. Біржовий ринок в умовах глобалізації: стан та перспективи розвитку. Економіка та управління національним господарством. Випуск 31. 2019. Режим доступу: http://www.market-infr.od.ua/journals/2019/31_2019_ukr/30.pdf

26. Типові правила біржової торгівлі продукцією. Наказ Мінсільгоспроду, Мінекономіки, Мінфіну [Електронний ресурс]. Режим доступу: [http:// www. www.zakon.rada.gov.ua](http://www.zakon.rada.gov.ua)

27. Типові правила біржової торгівлі сільськогосподарською продукцією : Наказ Мінсільгоспроду, Мінекономіки, Мінфіну [Електронний ресурс]. Режим доступу: [http:// www. www.zakon.rada.gov.ua](http://www.zakon.rada.gov.ua)

28. Элдер А. Биржевая деятельность [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://kf-forex.com/ua/250/723.html>

29. Will Acworth. FIA releases annual trading statistics showing record ETD volume in 2018. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://fia.org/articles/fiareleases-annual-trading-statistics-showing-record-etdvolume-2018>.